

VAPAAEHTOISEN PALUUN TUKEA LAITTOASTI MAAHAN JÄÄNEILLE HENKILÖILLE

Kielteisen päätöksen saaneella turvapaikanhakijalla on mahdollisuus palata vapaaehtoisen paluun tuella kotimaahansa, tai muuhun maahan jossa hän voi oleskella laillisesti. Vapaaehtoisen paluun mahdollisuudesta kerrotaan turvapaikanhakijalle vastaanottokeskuksessa jo siinä vaiheessa kun hänen hakemuksensa on vielä käsitellyssä, mutta erityisesti kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen.

Jos poliisi ei pysty toimeenpanemaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneen henkilön käännättämistä eikä hän palaa vapaaehtoisesti, hänen vastaanottopalvelunsa päättyvät määräajan kuluttua. Jos kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut henkilö myöhemmin haluaakin palata kotimaahansa, hän voi hakea vapaaehtoisen paluun tukea suoraan Maahanmuuttovirastosta.

Jos laittomasti maahan jäänyt henkilö ilmaisee halukkuutensa palata kotimaahansa, häntä tulee auttaa ja neuvoa vapaaehtoisen paluun tukihakemuksen tekemisessä ja lähettämisessä Maahanmuuttovirastolle. Asia sujuu parhaiten, kun sitä alkaa viipymättä hoitaa se taho jonka luo henkilö on ensiksi hakeutunut, ns. "luukulta toiselle" lähettäminen hidastaa ja hankaloittaa tilanteen hoitamista.

Tässä tiedotteessa kerrotaan vapaaehtoisen paluun tuesta. Lisätietoja on saatavilla Maahanmuuttoviraston internet-sivuilta, ja neuvoja voi kysyä myös sähköpostitse tai puhelimitse, yhteystiedot ovat tämän tiedotteen lopussa.

Kuka voi saada tukea?

Maahanmuuttovirasto voi myöntää vapaaehtoisen paluun tukea kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen laittomasti maahan jääneille henkilöille. Myös ne henkilöt, joille on aiemmin myönnetty määräaikainen oleskelulupa maasta poistamisen estymisen vuoksi tai humanitäärisen suojelun perusteella, voivat saada Maahanmuuttovirastolta tukea paluuseensa. Vastaanottokeskuksessa kirjoilla olevat asiakkaat hakevat tätä tukea omasta vastaanottokeskuksestaan. Jos on epäselvää, kuuluuko henkilö tuen kohderyhmään, sitä voi kysyä Maahanmuuttovirastosta. Tukea voi saada, vaikka olisi oleskellut Suomessa tai EU:ssa pitkäänkin. Tukea voidaan myöntää, jos palaaja on kolmannen maan kansalainen, hän palaa vapaaehtoisesti ja pysyväisluonteisesti, ja hänen katsotaan olevan tuen tarpeessa.

Millaista tukea voi saada?

Palaaja voi saada **matkaliput kotimaahansa**, toivomalleen kotipaikkakunnalle saakka. Lisäksi häntä avustetaan matkustusasiakirjan hankkimisessa, jos hänellä ei ole passia. YK:n alainen Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM) huolehtii näistä järjestelyistä.

Lisäksi palaaja voi saada paluuavustusta. **Avustus voi olla käteistä tai hyödyketukipaketti**, joka on palaajan tarpeiden mukaan erilaisia palveluita tai tavaroita jotka hän saa paluumaassaan. Hyödyketuella voidaan auttaa palaajaa esimerkiksi työllistymään, perustamaan oman pienyrityksen, hankkimaan asunto ja maksa-

maan vuokraa, tukemaan mukana palaavien lasten opintoja tai järjestää esimerkiksi palaajalle tarpeellisia terveydenhuollon palveluita.

Haavoittuvassa asemassa olevalle voidaan myöntää tuki korotettuna.

Miten tukea haetaan?

Vapaaehtoisen paluun tukihakemus käsitellään Maahanmuuttovirastossa, vastaanottoyksikössä. Hakemus tulee jättää suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Hakemuslomakkeen lisäksi täytetään Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestö IOM:n erillinen lomake, jonka voi täyttää joko suomeksi, englanniksi tai arabiaksi. IOM-lomake liitetään tukihakemuksen mukaan. Hakemuksessa tulee olla selkeästi yhteystiedot, josta palaamassa olevan henkilön voi Suomessa tavoittaa sekä merkintä siitä millä kielellä hän asioi.

Hakemuslomakkeet löytyvät www.migri.fi/paluu -sivuilta. Ne voi täyttää suoraan pdf-tiedostoon, tulostaa ja allekirjoittaa, tai tulostaa lomakkeen tyhjänä, täyttää käsin kirjoittaen ja allekirjoittaa. Hakemusta ei voi jättää sähköisenä vaan se täytyy toimittaa Maahanmuuttovirastoon:

- Hakemuksen voi lähettää **kirjepostina**:
Maahanmuuttovirasto, Vastaanottoyksikkö, PL 18, 00581 Helsinki
- Hakemuksen voi **skannata ja lähettää sähköpostin liitteenä**, jos tuen hakija itse toivoo niin (sähköposti ei ole tietoturvallinen tapa lähettää salassa pidettävää tietoa). Sähköposti lähetetään osoitteeseen return@migri.fi
- Hakemuksen voi **jättää kirjekuoressa Maahanmuuttoviraston palvelupisteeseen**. Palvelupisteiden ajantasaiset yhteystiedot on saatavilla Maahanmuuttoviraston internet-sivuilla <http://www.migri.fi/yhteystiedot/palvelupisteet>

Tuen myöntämisen jälkeen IOM järjestää paluun ja antaa avustuksen

Vapaaehtoisen paluun tukihakemus ratkaistaan Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikössä Helsingissä. Tukipäätöstä varten Maahanmuuttovirasto pyytää poliisilta lausunnon. Tukipäätös lähetetään asiakkaalle yleensä kirjepostissa. Se voidaan lähettää myös sähköpostina, jos asiakas niin toivoo.

Myönteisen tukipäätöksen jälkeen Maahanmuuttovirasto siirtää asian IOM:n hoidettavaksi. Jos palaajalla ei ole passia, IOM avustaa häntä matkustusasiakirjan hankkimisessa. IOM hankkii palaajalle matkaliput hänen oleskelupaikkakunnaltaan Helsinkiin, lentoliput kotimaahan ja jatkokuljetuksen paluupaikkakunnalle saakka. IOM avustaa palaajaa lähtiessä Helsinki-Vantaalla, mahdollisella lennonvaihdolla sekä paluumaahan saavuttua.

IOM huolehtii yleensä myös paluuavustuksen antamisesta palaajalle. Muutamissa paluumaissa hyödyketuen järjestää joku muu järjestö, kuten Caritas. IOM Helsinki neuvoo palaajaa näissäkin tilanteissa siitä, miten ja mistä tuen paluumaassa saa.

Kauanko paluun järjestämisessä kestää?

Vapaaehtoisen paluun tukihakemuksen jättämisestä paluun toteutumiseen menee yleensä 2-4 viikkoa. Aikaa voi mennä kauemminkin, jos matkustusasiakirjojen hankkimiseen kuluu enemmän aikaa. Jokainen paluu pyritään kuitenkin järjestämään mahdollisimman nopeasti.

Miksi kannattaa palata vapaaehtoisen paluun kautta?

Vapaaehtoinen paluu on inhimillinen ja turvallinen tapa palata kotimaahan. Palaaja matkustaa reittilennolla tavallisena matkustajana, arvokkaasti ja ilman häpeää. Häntä avustetaan kaikissa matkan järjestämiseen liittyvissä asioissa, matkajärjestelystä tai asiakirjojen hankkimisesta ei tarvitse huolehtia yksin. IOM on YK:n alainen, humanitäärinen järjestö jolla on vuosikymmenten kokemus vapaaehtoisten paluiden järjestämisessä ympäri maailman. Palaaja saa lisäksi rahallista tukea, joka on tarkoitettu avuksi kun palaaja aloittaa uudelleen elämänsä kotimaassaan.

Tiedotusmateriaalia on saatavissa monella kielellä

Maahanmuuttoviraston internet-sivulla www.migri.fi/paluu (ruotsiksi www.migri.fi/aterresa ja englanniksi www.migri.fi/return) on tietoa vapaaehtoisen paluun tuesta sekä hakemuslomakkeet. Sivustolla on tietoa suomen, ruotsin ja englannin lisäksi myös kahdeksalla muulla kielellä: arabia, kurdi (sorani), dari, farsi, somalia, ranska, venäjä ja albaani.

Hakemuslomakkeiden lisäksi sivustolta voi tulostaa A4-kokoisen esitteen vapaaehtoisen paluun tuesta 11 eri kielellä. Esite julkaistaan sivuilla helmikuun 2017 aikana.

Lisäksi Maahanmuuttovirasto on tuottamassa helmikuun 2017 aikana monikielisiä kortteja, joissa kerrotaan vapaaehtoisen paluun mahdollisuudesta ja neuvotaan katsomaan tarkempia tietoja em. internet-osoitteesta. Kortteja voi tilata jaettavaksi osoitteesta return@migri.fi.

Neuvoja sähköpostilla ja puhelimitse

Vapaaehtoisesta paluusta voi kysyä lisätietoja Maahanmuuttovirastosta sähköpostitse: return@migri.fi

Viranomaiset ja kolmannen sektorin toimijat voivat kysyä lisätietoja puhelimitse Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikön tilannekeskuksesta p. 0295 433 044.

IOM tarjoaa neuvontaa **paluuta harkitseville asiakkaille** usealla eri kielellä, suomen ja englannin lisäksi mm. arabiaksi, kurdiksi, dariksi, farsiksi, ranskaksi ja venäjäksi: p. 09 68411 588 (ma - pe klo 10.00–12.30).